

Metoderapport

Navn på journalistene:

Eva Fretheim, Jon Gran, Kjersti Halvorsen, Hans Botnen Eide, Terje Holm (foto), Magne Henriksen (reportasjeleder)

«Miljødrømmen»

Prosjekt i tre deler om Movar IKS

Moss Avis

Kontaktinfo journalister:

Eva Fretheim, 90674929, eva.fretheim@moss-avis.no

Jon Gran, 99259587, jon.gran@moss-avis.no

Kjersti Halvorsen, 91329266, kjersti.halvorsen@moss-avis.no

Hans Botnen Eide, 41732386, hans.botnen.eide@moss-avis.no

Terje Holm, 92840183, terje.holm@moss-avis.no

Magne Henriksen, 95188887, magne.henriksen@vl.no

Redaksjon og redaksjonsadresse:

Moss Avis

Postboks 250

1501 Moss

desken@moss-avis.no

Tlf 46907777

INNHold:	side
1. Innledning.....	3
2. Hva er genuint nytt i saken?.....	3
3. Litt bakgrunn.....	3
4. Når og hvordan kom arbeidet i gang.....	4
5. Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problemer underveis mv	5
5.1 Organiseringen av arbeidet, metodebruk.....	5
5.2 Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?.....	6
5.3 Kildebruk/kildekritikk.....	6
5.4 Dette avdekket vi.....	8
5.5 Konsekvenser.....	9
5.6 Organisering av materialet.....	9
5.7 Problemer underveis.....	10
6. Erfaringer	10
7. Del 3: Oppsummering.....	10
7.1 Problemstilling.....	11
7.2 Organisering av arbeidet, metode.....	11
7.3 Organisering av materialet.....	11
8. Avslutning.....	12
9. Publiserte saker	12

1. Innledning

Moss Avis jobbet i 2012-2013 med et graveprosjekt omkring det interkommunale selskapet Movar IKS. Prosjektet er delt i tre og gikk over tre perioder: I oktober-november 2012, i januar-februar 2013 og i oktober-november 2013.

Del 1: Handler om fabrikkerte branntilsynsrapporter i Movar IKS.

Del 2: Tar for seg Movars engasjement i Mosseporten Miljøenergi AS

Del 3: En bred kartlegging av Movar IKS.

Vi velger i denne rapporten å gå spesielt inn på del 2 og det gravearbeidet vi gjorde her.

2. Hva er genuint nytt i saken?

Del 1: Moss Avis avdekket «fabrikkerte» branntilsynsrapporter på kommunale bygninger, som senere ble kalt tilbake, og som hadde ført til at tilliten til brannvesenet ble borte i Våler kommune. Styret i Movar ble ikke informert om saken, til tross for at vedkommende som hadde skrevet rapportene, selv satt i styret. Da styret behandlet saken hadde de fortsatt ikke fått denne informasjonen, selv om de ba om alle kort på bordet. Disse avsløringene i Moss Avis førte til at direktøren i Movar gikk av, og det ble foretatt en granskning av PricewaterCoopers (Pwc).

Del 2: Moss Avis avdekket at Movar, et selskap som skal drive til selvkost, har brukt 15 millioner av egne midler til å investere i et selskap som nå holder på å gå konkurs. De 15 millionene er tapt. Investeringen skjedde uten at Movar hadde foretatt økonomiske analyser, uten reell styrebehandling, uten å orientere representantskapet, og med flere nøkkelpersoner i dobbeltroller. Konsekvensen av avsløringene var at styrelederen i MME trakk seg. En ekstern granskning foretatt av Deloitte Advokatfirma konkluderte senere med at selskapet hadde handlet kritikkverdigg og i strid med IKS-loven.

Del 3: En bred kartlegging av flere forhold i Movar og oppsummering av del 1 og del 2. Moss Avis avdekket at sentrale aktører fortsatt fikk godt betalt av Movar og MME.

3. Litt bakgrunn

Movar IKS:

Interkommunalt selskap eid av Moss (46 %), Rygge (21%), Vestby (20 %), Råde (9%) og Våler (4%). Selskapet ivaretar kommunale tjenester innenfor vannforsyning, avløpsrensing, renovasjon og brann- og feiertjenester. Tjenestene utføres til selvkost. MOVAR driver i dag ett moderne vannverk, tre avløpsrensaneanlegg og ett regionalt avfallsanlegg, og ledes av en administrasjon, et styre på åtte personer, flere av dem politikere, og et representantskap på femten medlemmer, som representerer eierkommunene. Her sitter de fleste ordførerne og politikere fra kommunene.

Da vi begynte å skrive denne saken, var styreleder en tidligere ordfører i Moss. Styret fulgte kommunevalget og ble byttet ut hvert 4. år, sist i 2011.

(Når vi i denne rapporten skriver om styre og styreleder, mener vi Movar-styret der ikke annet er angitt.)

Mosseporten Miljøenergi (MME) AS

Selskap eid av Movar (50 prosent) og Fasett eiendom (50 prosent), som produserer fjernvarme av metangass fra Solgård skog. Selskapet har ingen ansatte, ledes av et styre (MME-styret) og en daglig leder som engasjeres på timesbasis.

Movar foretok ved årsskiftet 2008/2009 et aksjeoppkjøp i MME. De gikk inn med ni millioner av såkalte frie midler, og ervervet 1/3 av aksjene i fjernvarmeselskapet. Dette førte til en oppvask i Movar i 2009 fordi styret ikke hadde orientert representantskapet før de investerte i selskapet. Movar hadde flere ganger gått inn med mer støtte. Dette var tidligere blitt omtalt i Moss Avis, men sporadisk.

4. Når og hvordan kom arbeidet i gang?

Del 1: Brannrapportene

Moss Avis skrev høsten 2012 en artikkelserie om fabrikkerte branntilsynsrapporter på bygninger i Våler kommune, og Movars styre og administrasjonens håndtering av dette. Saken hadde utgangspunkt i postlister og styremøteprotokoller. Av disse gikk det fram at Våler kommune hadde mistet tilliten til brannvesenet, på grunn av det som ble omtalt som fabrikkerte tilsynsrapporter på bygninger i Våler kommune.

Saken ble protokollført da brannrapportene ble tatt opp av et styremedlem, som var sjokkert over at styret ikke kjente til rapportene. Slik fikk Moss Avis kjennskap til den. Vi ba tidlig om innsyn i brannrapportene, hvor det framgår at en branninspektør hadde skrevet tilsynsrapporter fra bygg i Våler uten å ha vært i bygningene. Tilsynsrapportene var trukket tilbake og saken beklaget, men i Våler førte forholdet til at administrasjonen mistet tilliten til brannvesenet. De mente at rapportene var forfalskninger og at de burde fått konsekvenser for vedkommende som skrev dem. Brannvesenet på sin side hevdet at det var en mindre feil som var begått.

Kjernen i saken var imidlertid at administrasjonen i Movar ikke hadde informert styret om brannrapportene, samtidig som vedkommende som hadde skrevet rapportene, selv satt i styret. Etter at Moss Avis begynte å skrive om saken, ble det kalt inn til et styremøte hvor rapportene ble behandlet. Styret ba om å få alle kort på bordet. Likevel fikk de fortsatt ikke vite at et styremedlem hadde skrevet rapportene. Ingen i styret ba om å få se rapportene. Resultatet var at styret behandlet saken uten å vite alt. Et styremedlem ba senere selv om innsyn i rapportene fra kommunens postliste, samtidig som Moss Avis publiserte hvem som hadde skrevet rapportene.

Det ble innkalt til ekstraordinært styremøte, og alle rapportene ble omsider sendt ut til styremedlemmene. Dette styremøtet endte med at direktøren trakk seg. Styrelederen beholdt representantskapets tillit. Det ble bestilt en granskning av styrets og

administrasjonens håndtering av saken, samt en selskapskontroll fra Østfold kommunerevisjon.

Del 2: Movars engasjement i MME

I kjølvannet av Del 1 mottok vi et tips om å se nærmere på selskapet Mosseporten Miljøenergi AS (MME). Det delvis Movar-eide aksjeselskapet var i følge tipset på konkursens rand, og Movar hadde allerede spyttet mye penger inn i selskapet. Hafslund, som tidligere hadde eid 1/3 av aksjene i selskapet, hadde gitt dem bort til de to andre aksjonærene (Movar og Fasett eiendom) vederlagsfritt. I tillegg satt enkelte politikere i dobbeltroller i Movar og MME. Tipseren ønsket ikke å si noe som helst i saken.

Som følge av tipset om Movars pengebruk i MME bestilte vi høsten 2012 innsyn alle styreprotokoller fra Movar fra 2009 til dato som omhandlet MME, og fikk det. Det var protokollført svært lite informasjon om MME, men det framgikk av protokollene at enkeltpersoner gikk igjen i flere roller, og at styret gjennom flere emisjoner hadde spyttet inn flere millioner, først fem, muligens to, og så en million til.

Vi snakket med flere involverte i og utenfor Movar, politikere og andre i kommunene, for å finne noen som ville uttale seg om denne saken, men fant ingen. Dette er et lite miljø, det er lett å avsløre kildene, så vi var avhengige av åpne kilder. Vi ble møtt av sterke reaksjoner fra enkelte av de direkte involverte når vi kontaktet dem, i form av gjentatt utskjelling.

Omtrent samtidig ble vi tipset om at MME var involvert i en rettstvist om ubetalte fakturaer. Dette ble en vei inn i saken. På bakgrunn av dette skrev vi først to nyhets saker om MME (11. og 12. januar 2013). Her omtalte vi selskapets økonomiske situasjon (på randen av konkurs), at Hafslund hadde gitt bort sine aksjer i selskapet vederlagsfritt, og en rådmanns advarsel om ytterligere tap og at man bør ta tapet og trekke seg ut av MME. På dette tidspunktet var det fortsatt bare en journalist som jobbet med saken.

Det var åpenbart mer å hente, men på det tidspunktet ingen åpne kilder, ingen åpning som ga seg selv, tung materie, både teknisk og økonomisk stoff, og til dels sterke reaksjoner fra kilder. Med andre ord: Som å stå foran en vegg uten inngang.

5. Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problemer underveis mv.

5.1 Organiseringen av arbeidet, metodebruk

Ledelsen i Moss Avis besluttet å sette ned en gravegruppe som besto av tre journalister og fotograf under ledelse av nyhetsredaktør. Gruppen jobbet med stoffet i to perioder, tre-fire uker i januar 2013 (del 2) og to-tre uker i oktober 2013 (del 3). I oktober ble vi supplert med en journalist med spesialkompetanse i grafisk nettpublisering, og jobbet da fire journalister med saken, pluss fotograf.

Journalistene ble fritatt fra annet arbeid. Vi hadde daglige møter sammen med fotograf og nyhetsredaktør. Vi opprettet et felles dokument med problemstillinger, spørsmål, kilder, fordeling av oppgaver, og etter hvert en publiseringsplan. Dette ble oppdatert og endret fra dag til dag. Vi satte opp en liste over alle vi måtte snakke med, og fordelte oppgaver oss imellom. Alle saker ble lest av alle. Det var behov for å kartlegge og samle inn alle fakta om selskapet, og lage en kronologi over hendelsesforløpet. Og selvsagt å snakke med så mange som mulig i og utenfor selskapet. All dokumentasjon ble lagret digitalt i en felles mappe som alle hadde tilgang til.

5.2 Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?

Problemstilling: Bekrefte følgende hypotese: At et offentlig selskap som skal drive med tjenester til selvkost, investerer millioner i en virksomhet utenfor kjernevirksomheten, organisert i et aksjeselskap som begrenser innsyn for offentligheten, og med politikere i dobbeltroller. Hvor mye penger har de brukt, hvilke penger og hvordan har dette skjedd? Synliggjøre dette på en lettfattelig måte.

I startfasen hadde vi mange ubesvarte spørsmål. Det gikk ikke klart fram hvor mange og hvilke selskaper som ble helt eller delvis eid av Movar. Hvor mye penger hadde Movar brukt på MME? Og hvor kom pengene fra? Frie midler, hva var det? Hvordan fungerer selvkostprinsippet? Betaler hver enkelt innbygger mer for vann, avløp og renovasjon enn vi faktisk bør for å finansiere fjernvarmeetableringen? Hvordan har informasjonsflyten vært mellom Movar og MME på den ene siden og politikere og kommuneadministrasjon på den andre siden? Det eksisterer et vedtak i Movar på at selskapet skal være åpent. Likevel får vi ikke innsyn i saker som omhandler MME. Har Movar lov til å drive med denne slags investeringer i henhold til IKS-loven og kommuneloven? Hva mener Enova om driften ved Movar og MME? Hva sier NVE? Hva har MME kostet til nå? Hva er de planlagte investeringene i nær framtid? Når kan selskapet forventes å bære frukter og gå med overskudd?

5.3 Kildebruk/kildekritikk

Saken startet som nevnt med få kilder. Det som framgikk av styreprotokollene var at det på hvert styremøte ble orientert om Mosseporten Miljøenergi. Men orienteringene var muntlige, og det fantes ikke noe skriftlig som vi kunne be om innsyn i. Dette så ut til å være et mønster. Kun emisjonene var omtalt, i korte ordelag. I tillegg var vår første ringerunde om saken til medlemmer i representantskap og kommunestyre, total bom. Det var ingen som ville, eller kunne, snakke.

Etter at de to første sakene var publisert, ble vi kontaktet av noen få kilder som etter hvert ble svært viktige. En tredje person ble kontaktet av oss fordi vedkommende tidligere uttalt seg kritisk om aksjeoppkjøpet i MME. Disse ble viktige i det videre arbeidet, fordi de hadde førstehåndskjennskap til styrearbeidet og oppkjøpet.

Vi snakket selvfølgelig med alle de direkte involverte i saken: Styreleder og gammelt og nytt styre i Movar, siden både styre og representantskap var delvis byttet ut ved kommunevalget i 2011. Styremedlemmene var generelt ordknappe og henviste til styreleder.

Representantskapsmedlemmer, både gamle og nye. Tidligere direktør og konstituert direktør i Movar. Styreleder, daglig leder tidligere daglig leder i MME. Rådmenn, representanter for faginstanser som Norsk Fjernvarme, Enova og NVE, og en lang rekke personer innenfor politikk og næringsliv i de fem Movar-kommunene.

Det var et problem at politikerne i eierkommunene hadde liten kunnskap om dette området. Henvendelser til politikere i kommunestyrene avslørte i mange tilfeller liten eller ingen kunnskap om et interkommunalt selskap de eier. Selv politikere i representantskapet manglet oversikt nok til å uttale seg. I mange tilfeller ble vi møtt av taushet.

Selv om mange ikke ville si noe, hadde vi etter hvert mange muntlige kilder i saken, både åpne og lukkede. Vi foretok hele veien en diskusjon om løpende vurdering av kildene og deres eventuelle agenda, enten fordi de var politikere eller av andre årsaker, og vi forkastet minst en kilde som viste seg å være upålitelig. Fordi miljøet er lite var det viktig for oss at alle påstander ble bekreftet av åpne kilder. Vi jaktet derfor på dokumenter som kunne bekrefte de tingene ingen ville stå fram og si.

Og det fant vi:

Etter aksjeoppkjøpet ved årsskiftet 2008/2009, som skjedde uten at representantskapet var informert, var det et oppvaskmøte i representantskapet, hvor Rygge kommune fremmet mistillitsforslag mot styret, men ble nedstemt. Det fant sted i januar 2009. Sakspapirene til dette møtet ble en viktig kilde. Her fantes kopi av alle tidligere saksdokumenter i forbindelse med oppkjøp av MME, inkludert konsesjonssøknad, tidligere styrevedtak og mailutvekslinger mellom direktøren og styremedlemmene, samt et notat hvor direktøren gjør rede for oppkjøpet. Slik fant vi ut hvordan aksjeoppkjøpet hadde blitt behandlet i styret. I konsesjonssøknaden, som ble sendt før vedtaket i Movar, stod det at Movar hadde bestemt seg for å gå inn i MME, før det altså var vedtatt.

Vi fikk tilgang på et notat fra Kommunenes sentralforbund (bestilt av styret) hvor en KS-advokat vurderer dobbeltrollene til personen som var både daglig leder og styremedlem i MME og repkapsmedlem i Movar.

Vi fikk tilgang på et kommunestyremedlems mailer til flere medlemmer av representantskapet, hvor oppkjøpet ble kritisert. Vi fikk også tilgang på en mailutveksling mellom et tidligere styremedlem og styreleder i forkant av en av emisjonene, hvor styremedlemmet stiller kritiske spørsmål, uten å få svar.

Det var et styremøte og et representantskapsmøte i perioden, hvor MME var hovedtema. På styremøtet der MME skulle behandles ble Moss Avis nektet adgang. Vi deltok på alle andre møter.

Etter hvert kom også granskningsrapporten fra Deloitte Advokatfirma AS: «Gjennomgang og granskning av forholdene rundt Movar IKS' erverv av aksjer samt gjennomførte emisjoner i Mosseporten Miljøenergi AS». Fra Del 1 forelå dessuten PwCs rapport «Movar IKS – Gjennomgang av tilbaketrunkne tilsynsrapporter i Våler kommune».

5.4 Dette avdekket vi

Moss Avis avdekket at Movar hadde gått inn med 15 millioner i MME. Først ni millioner, så fem og til slutt en million. Pengene som var brukt var såkalte frie midler, som kunne vært brukt til investeringer eller tilbakebetalinger til kommunene. Dette var kort og godt innbyggernes penger. De pengene var nå tapt.

Vi avdekket at det ikke var noen grundig behandling i styret da det ble vedtatt å kjøpe aksjer i MME. I følge et styremedlem fikk styret kun en orientering. I et notat, skrevet av direktøren til representantskapsmøtet som fulgte etter oppkjøpet, kom det fram at da Movar gikk inn i MME med ni millioner, og senere da de gjorde om finansieringsformen fra lån til egne midler, ble styrebehandlingen foretatt i hui og hast via mail: Direktøren sendte ut mailer av typen: Hvis jeg ikke hører noe, overfører jeg de ni millionene. En av mailene, som gjaldt et viktig punkt i aksjonæravtalen, var sendt ut lille julaften. Direktøren ba i denne mailen om at han måtte ha eventuelle innvendinger snarest. Da fylkesmannen så sa nei til låneopptak, sendte direktøren ut mail 19. januar med en dags frist (20. januar) til å svare på bruken av ni millioner av egne midler. Han hørte ikke noe fra noen styremedlemmer, og de ni millionene ble overført.

Vedtaket om å gå inn i MME var enstemmig. I vedtakene om emisjonene hadde samtlige i styret stemt for med unntak av en person, som konsekvent stemte imot. Orienteringene om MME var muntlige, slik at det ikke fantes noe skriftlig materiale som man kunne be om innsyn i.

Det var ikke foretatt noen økonomisk analyse i forkant av aksjeoppkjøpet. Movar støttet seg på Hafslunds analyser. Senere ga Hafslund bort sine aksjer vederlagsfritt.

I konsesjonssøknaden, som ble sendt før vedtaket i Movar, stod det at Movar hadde bestemt seg for å gå inn i MME, før det altså var vedtatt.

Styret og administrasjonen hadde ikke informert representantskapet og kommunene. Samtidig hadde representantskapet full anledning til å reagere (representantskapsleder var til stede på styremøtene), noe som heller ikke hadde skjedd.

Det var rolleblanding i styret, samme personer hadde flere roller i Movar og MME. Dessuten avdekket vi at det var stor mangel på kompetanse i det sittende styret.

Utbyggingen av fjernvarmenettet krevde enorme investeringer for MME. Bare rørgatene kostet 10.000 kroner per meter. MME hadde ikke penger nok til å investere og klarte derfor

ikke å oppfylle konsesjonen. Samtidig ble det brukt millioner på store investeringer som aldri ble tatt i bruk. Ti millioner i investeringer var tapt.

Selskapet var i ferd med å gå i oppløsning og skal selges. Innmaten i selskapet ble solgt til Statkraft Varme og MME skal etter eget vedtak oppløses.

5.5 Konsekvenser

Som følge av Moss Avis' avsløringer i Del 1, gikk direktøren av, og det ble satt i gang en granskning av revisjonsfirmaet Pwc, som senere leverte en granskningsrapport. Det ble også bestilt en selskapskontroll fra Østfold kommunerevisjon. Denne skal være ferdig i løpet av januar.

Som følge av avsløringene i del 2 gikk styrelederen av, og det ble satt i gang en granskning av advokatfirmaet Deloitte. Rapporten slår fast at styret og direktør brøt selskapsavtalen og IKS-loven da de gikk inn i MME.

Senere trakk styrelederen i MME seg, angivelig for ikke å være i konflikt med sine øvrige roller i Mosseporten Næringspark som MME inngikk som en del av etter at Sparebank1 rykket inn på eiersiden i begge selskaper. Hverken Movar eller banken var interesserte i å sette inn en ny styreleder, men valgte å drive MME i strid med aksjeloven.

Movars renommé er skadet. Selskapet har i ettertid gjort mye for å rydde opp, og sier at de heretter vil holde seg til kjernevirksomheten. Movars nye styreleder er ikke en politiker, og det vil i framtida bli lagt stor vekt på å få inn personer med faglig kompetanse i styret.

5.6 Organisering av materialet

Det ble tidlig opprettet kontakt med Nyhetsgrafikk om å lage en grafisk presentasjon av selskapene og situasjonen, som kunne presenteres på første publiseringsdag. Nyhetsgrafikk laget en rekke grafikker og jobbet tett med oss i del 2 av prosjektet.

Vi hadde en plan for publiseringsrekkefølge. Før publiseringsstarten hadde vi sikret oss skriftlige kilder til all informasjon. Siden få muntlige kilder ønsket å snakke med oss var dette et viktig moment for å kunne kjøre prosjektet så bredt som vi gjorde.

Sampublisering på nett og papir: Vi la sakene ut som rigg på nett samme dag som papirpublisering. Det var bevisst å få mye ut på nett av en sak som i utgangspunktet ikke fristet mange til digital lesing, men som tok seg opp etter hvert som avsløringene kom.

Vi begynte å publisere saker i graveprosjektets del 2 onsdag 30. januar. Torsdag 31. januar var det styremøte i Movar. I helgen trakk styrelederen seg. Sakene vi skrev, utløste hendelser som vi selvsagt også dekket.

Vi laget en kronologi over hendelsesforløpet som fulgte alle sakene som en utvidet faktaboks.

5.7 Problemer underveis

Dette var tungt stoff om tekniske og økonomiske forhold. Hvordan gjøre det tilgjengelig, også for andre enn politikere og de involverte selv? Det var også et problem at politikerne i eierkommunene hadde liten kunnskap om dette området.

Taushet. Vi ble i mange tilfeller møtt av taushet. Styremedlemmene henviste konsekvent til styreleder. Mange politikere i kommunestyrene ønsket ikke å kritisere og de fleste ville ikke si noe, verken åpent eller skjult, ofte på grunn av manglende kunnskap.

Utfordringer med kildevern på grunn av lite miljø. Lett å avsløre, behov for å bekrefte alle påstander med åpne kilder.

Vi møtte kraftige reaksjoner underveis fra enkelte kilder. Maktkonsentrasjon og personlige bånd mellom sentrale aktører var også et problem under arbeidet.

Et annet problem var at det i så stor grad var gitt muntlige orienteringer – slik at det var lite stoff å be om innsyn i.

6. Erfaringer:

Da vi gikk i gang med prosjektet kunne det se ut som en nærmest umulig oppgave i en liten redaksjon med små ressurser. Da vi gikk inn i dette, hadde vi som utgangspunkt at det er helt åpent om vi finner noe eller ikke. Men vi fant. Underveis i prosjektet var det også slik at humøret steg og sank ettersom hvorvidt vi følte at vi stanget hodet i veggen eller at vi hadde gjennombrudd. Å jobbe i team var en klar styrke. Det var også en styrke for prosjektet at fotografen deltok på møtene, var med på prosessen, både når det gjaldt utvalg av bilder fra arkivet og nye bilder som ble tatt. Og da vi fikk på plass nettjournalist som laget en tidslinje til nettpublisering var det prikken over i-en.

7. Del 3: Oppsummering

Etter at del 2 var fullført søkte vi og fikk 100.000 av Amedia i prosjektmidler for å fortsette gravingen i Movar IKS.

Målet med del 3 var å snu hver stein i selskapet. Bakgrunnen var tips om at det fantes mer å hente. Det var dessuten god grunn til å sjekke selskapet grundig. Når vi hadde avdekket så mye misligheter tydet det på en bedriftskultur som kunne skjule mer. Og hvordan var situasjonen ute i anleggene? Dette ville vi undersøke.

Tidspunktet var tiden før granskingsrapporten fra Deloitte skulle offentliggjøres, i oktober 2013.

7.1 Problemstilling:

1. Kartlegge og dokumentere all virksomheten til Movar for å se etter uregelmessig pengebruk eller andre misligheter.
2. Nettpubliserer samtlige saker og lager en tidslinje på nett hvor alle sakene er linket, for å visualisere og gjøre serien lett tilgjengelig.

7.2 Organisering av arbeidet, metode

Fire journalister og en fotograf jobbet med saken under ledelse av nyhetsredaktør. Som før hadde vi daglige møter. Vi laget en felles mappe til alle dokumentene, og fordelte mellom oss hvem vi skulle snakke med.

Denne gangen gikk vi bredt ut, uten annen problemstilling enn hypotesen om at det finnes mer å hente. Vi gikk systematisk og grundig til verks. Vi fikk innsyn i alle styreprotokoller fra 2008-2012. Ba om innsyn i orienteringssaker og styremøter, fikk avslag på et av dem, klaget og fikk medhold. Vi gikk gjennom selskapsavtalen, den gamle og den nye som var i ferd med å bli vedtatt.

Vi hadde flere møter med daglig leder, gikk gjennom tidligere revisjonsrapporter og vedtak fra kontrollutvalgene. Vi satte opp en liste over alle kilder, tidligere kilder i saken og nye, og kontaktet alle i det nye og det gamle styret, flere tidligere og nåværende medlemmer av representantskapet, alle rådmenn og politikere som kunne forventes å ha et syn på saken. Vi hadde flere møter med andre tidligere kilder i saken.

Vi gjorde avtaler og fikk omvisning på alle anleggene til Movar. Fuglevik renseanlegg, Kambo renseanlegg, Hestevold renseanlegg, Solgård avfallsplass og Vansjø Vannverk, og dokumenterte det med foto.

7.3 Organisering av materialet

Sentral i del 3 er tidslinjen på nett. Alle sakene vi hadde skrevet i del 1, del 2 og del 3 ble publisert på nett (de fleste var det fra før, men nå la vi ut alt) og linket til en tidslinje som gjorde det enkelt å orientere seg. Tidslinjen lå linket til sakene vi publiserte.

Vi hadde etter hvert veldig mye informasjon, og mye ble sjekket ut av saken. Det var en utfordring å finne «vei i vellinga» og vi laget saker av bare en brøkdel av det vi samlet inn. Sentralt i del 3 ble avsløringene av at sentrale aktører fortsatt fikk godt betalt av Movar i form av gode lederavtaler og honorarer.

Vi valgte å publisere de nye sakene som en artikkelserie knagget opp mot granskningsrapporten fra Deloitte da den ble offentliggjort. Rapporten til Deloitte var en skarp kritikk av aksjeoppkjøpet og emisjonene. Rapporten fikk likevel ingen nye konsekvenser, fordi, som den nye styrelederen sa, konsekvensene har kommet allerede. Direktøren og styrelederen har gått av. De gikk av som følge av avsløringene til Moss Avis.

8. Avslutning

«Det er pressens rett å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold» (Vær Varsom plakaten 1.4). Vi er en liten redaksjon, men valgte likevel å grave oss inn i en komplisert selskapsstruktur preget av tradisjoner og kameraderi. Vi fant kritikkverdige forhold knyttet til bruk av skattepenger, kritikkverdig saksbehandling, konsentrasjon av makt og rent organisatoriske utfordringer. Vi fant styremedlemmer uten formell kompetanse i krysningpunktet mellom lokalpolitikk og selskapsdrift. Resultatene av at Moss Avis satte lyset mot dette interkommunale selskapet var en gjennomgående opprydding som til slutt ga en større grad av åpenhet og demokrati, og en mer bevisst bruk av skattepenger i interkommunale selskap.

9. Publiserte saker:

Link til tidslinje med nettpubliserte saker:

<http://www.moss-avis.no/nyheter/alt-om-movar-saken-1.8135622>

Publisert i papiravisen (de fleste sakene er også publisert på nett)

Del 1:

Ingen tillit til MIB lenger i Våler, Moss Avis 18. oktober 2012
Vil gå gjennom rapporter fra MIB, Moss Avis 19. oktober 2012
Kjente ikke saken, Moss Avis 19. oktober 2012
- Helt uakseptabelt, Moss Avis 20. oktober 2012
Krever full gjennomgang, 23. oktober 2012 side 4
Burde ha fortalt om det, 25. oktober 2012 side 6
Innser at tilliten til Movar er svekket, 26. oktober 2012
Hadde ikke sett tilsynsrapportene, 31. oktober 2012
Har fått tvangsmulkt på 100.000, 31. oktober 2012
Satt selv i styret i Movar, 1. november 2012
Ferdig som sjef, 1. november 2012
Direktøren i Movar måtte trekke seg, 1. november 2012
Styreleder: Tillit kan ikke vedtas, 1. november 2012
Gikk av som sjef for å skape ro, 8. november 2012
Styrelederen i Movar sitter trygt, 9. november 2012

Del 2:

Uenige om utbetalinger, , 11. januar 2013
Et selskap i motvind, 11. januar 2013
Kvittet seg med aksjene, , 12. januar 2013
Vil koste mer, 12. januar 2013
Det gedigne tapsmarerittet, 30. januar 2013
Movar eies av våre kommuner, 30. januar 2013
Søppel er største varmekilde, 30. januar 2013
Her skulle MME levere varme, 30. januar 2013
Miljøeventyret (grafikk), 30. januar 2013
Et eventyr uten lykkelig slutt (kommentar) 30. januar 2013
Luftslott med innbyggernes penger, 30. januar 2013

Styreleder: Vi hadde en lang og god debatt, 30. januar 2013
- Vi hadde tro på selskapet, 30. januar 2013
-Hvis jeg ikke hører noe overfører jeg ni mill, 31. januar 2013
Bør holde seg til kjernevirksomheten, 31. januar 2013
Nå frykter kommunene for regningen, 31. januar 2013
De tok en sjanse, 31. januar 2013
Tapsbombe opp bak lukkede dører, 1. februar 2013
- Dette er som en dårlig roulette, 1. februar 2013
Movar vil ha ekstern granskning, 1. februar 2013
Usikkerheten råder, 1. februar 2013
Aanerød inn i MME, 1. februar 2013
Strømsatsningen som kortslettet, 2. februar 2012
Håper på løsning til sommeren, 2. februar 2012
Krass kritikk mot MME, 2. februar 2012
- Dette er en følge av summen av mange feil, 2. februar 2012
Betyr slutten for politikerstyret, 4. februar 2013
Nødvendig skifte i Movar, 4. februar 2013
- De har spilt Hasard, 4. februar 2013
Avventer nye instruksjoner fra eierne, 5. februar 2013
Beholder Ludvigsen, 5. februar 2013
Flere har måttet gå, 5. februar 2013
15. mill mindre til andre ting, 5. februar 2013
Mange betaler høye gebyrer, 5. februar 2013
NVE: Har ikke hørt et ord fra MME, 6. februar 2013
Begrenset støtte, 6. februar 2013
Bes om å trekke seg fra dobbeltroller, 7. februar 2013
Eierne må gå inn og reise luften, 8. februar 2013
Vil ha vurdert MME-verdiene, 8. februar 2013
Rollene ikke noe tema for oss, 8. februar 2013

Del 3:

Movar brøt reglene da de gikk inn i MME, 30. oktober 2013
Tar tapene – selger unna, 30. oktober 2013
Pengemangel spente bein på miljøprosjektet, 30. oktober 2013
Toppsjefen må gå – beholdt godene, 31. oktober 2013
Innbyggerne betaler 200 millioner for Movar, 31. oktober 2013
Stiller krav til styret, 31. oktober 2013
I januar kommer ny Movar-rapport på bordet, 31. oktober 2013
Svakt av daglig leder, svakt av styret, 1. november 2013
Kommentar: En nødvendig opprydning, 1. november 2013

Moss, 20. januar 2014

Eva Fretheim

Hans Botnen Eide

Jon Gran

Terje Holm

Kjersti Halvorsen